

การก่อรูปของพื้นที่สาธารณะในย่านชุมชนเก่า :กรณีศึกษาชุมชนพาดสาย ย่านเยาวราช*

Formation of Public Space in Old town Community : Case study in Pad Sai Community, Yaowarat District

Received:	May	24, 2019
Revised:	September	27, 2019
Accepted:	October	4, 2019

จุฬาลักษณ์ ไพบูลย์ฟุ้งเฟื่อง (Chulalak Paiboonfoongfueng)**

ต้นข้าว ปาณินท์ (Tonkao Panin)***

บทคัดย่อ

เยาวราชเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศในอดีต ที่มีจุดเด่นคือการผสมผสานระหว่าง "ย่านธุรกิจการค้า ย่านที่พักอาศัย และวิถีชีวิตแบบชุมชนเมือง" ที่เชื่อมโยงร้อยรัดผูกพันกันด้วยวัฒนธรรมที่หลากหลายหลายทิวามีเอกลักษณ์เฉพาะตัว แต่การขยายตัวของเมืองกรุงเทพมหานครทำให้เยาวราช กำลังเผชิญปัญหาด้านสภาพความแออัด ส่งผลให้คนในชุมชนซึ่งนับได้ว่ามีสภาพทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี กลับมีคุณภาพชีวิตเชิงกายภาพไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากขาดแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะซึ่งจำเป็นต้องทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อรูปและพฤติกรรมการใช้พื้นที่สาธารณะของคนในชุมชนตามทฤษฎีความสัมพันธ์ของ "ความเป็น-อยู่-คือ" ของพื้นที่ (perceived-conceived -lived) ที่กล่าวถึงการก่อกำเนิดพื้นที่ทางสังคม (Social space) ว่าเป็นพื้นที่ที่เกิดจากลักษณะวิถีการดำรงชีวิตที่แตกต่างกันในแต่ละชุมชน เราจึงควรศึกษาที่กระบวนการเกิดของพื้นที่สาธารณะมากกว่าตัวพื้นที่เอง (Lefebvre, 1991 : 53) งานวิจัยนี้จึงได้เลือกชุมชนพาดสายเป็นตัวแทนของชุมชนเยาวราช เพื่อศึกษาสภาพทางกายภาพและพฤติกรรมในการใช้งานของคนในชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีการประกอบอาชีพ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา ที่ใกล้เคียงกันตามทฤษฎีของ Madanipour (1996 : 26) ซึ่งกล่าวว่า แม้จะเป็นการยากที่จะเชื่อมการศึกษาพื้นที่สาธารณะทางด้านกายภาพ จิตวิทยาและสังคมเข้าด้วยกัน แต่แท้จริงกลับมีความเกี่ยวพันกันอย่างลึกซึ้ง การศึกษาพื้นที่จึงควรศึกษาทั้งการรับรู้ (perceive) การสร้างสรรค์ (create) และการใช้ (Use) ของพื้นที่นั้น โดยนักวิจัยได้ทำการสำรวจเชิงกายภาพ (Physical Determination) และเชิงพฤติกรรม (Behavioral Determination) เพื่อนำมาประเมินผลเปรียบเทียบว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะนั้นๆมากกว่ากัน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทางด้านพฤติกรรมค่อนข้างส่งผลต่อการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะในชุมชนพาดสายมากกว่าปัจจัยทางด้านกายภาพ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม, มหาวิทยาลัยศิลปากร ปี2562

This article is part of Ph.D. Thesis Program in Architecture, Silpakorn University, 2019.

** นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม, มหาวิทยาลัยศิลปากร

This author is a student of Ph.D. Thesis Program in Architecture, Silpakorn University., mschulalak@gmail.com, 0832249941

*** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Thesis Advisor, Associate Professor Ph.D., Faculty of Architecture, Silpakorn University, tonkaopanin@hotmail.com

ดังนั้นการเชื่อมโยงไปสู่แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะในชุมชนเก่า จึงควรคำนึงถึงพฤติกรรมของคนในชุมชนเป็นหลัก เนื่องจากปัจจัยทางด้านกายภาพที่มาจากกรอบแบบในเชิงวิชาการอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการและพฤติกรรมของคนในพื้นที่

คำสำคัญ: การก่อรูป /พื้นที่สาธารณะ/พื้นที่ทางสังคม /ปัจจัยทางกายภาพ /ปัจจัยทางวัฒนธรรมและพฤติกรรม

Abstract

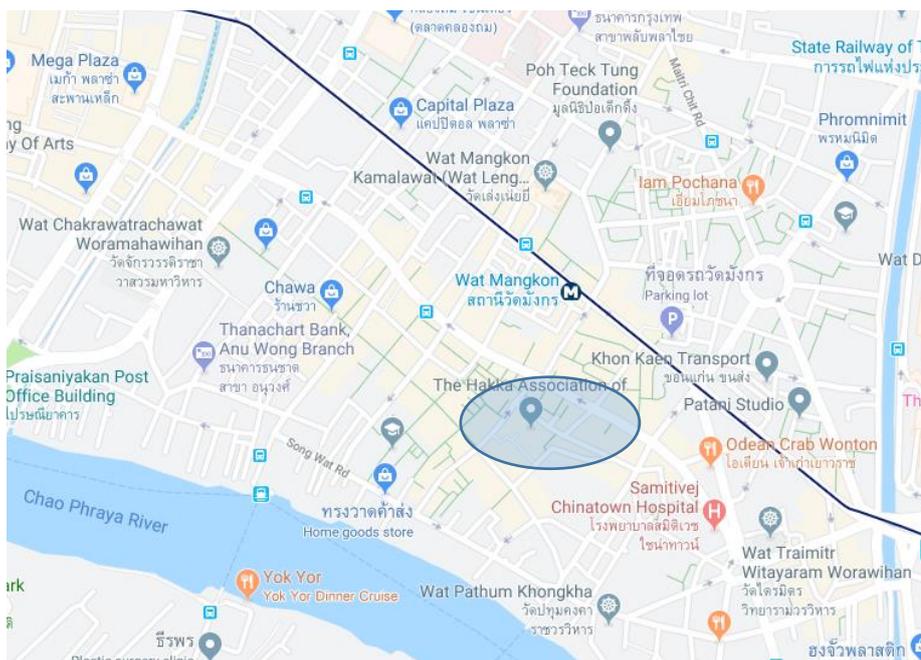
Yaowarat is the country's remarkable economic center in the past that connected various but unique cultures of "business and residential areas as well as urban lifestyles" and integrated into one. However, the urban expansion of Bangkok has caused Yaowarat to currently face a serious problem of congestion resulting in poor quality of life of the people in this fair economic community. This is due to lack of an appropriate way to develop public space, which, according to the theory of relationship of "perceived-conceived-lived" spaces, needs to know the factors that affect the formation and the behavior of public space utilization of the community people. According to the theory, the social space formation is derived from different lifestyles of the people in each community. Therefore, we should study the process of public space formation rather than the public space itself. (Lefebvre, 1991 : 53). This research then selected Pad Sai Community as the representative of Yaowarat Community to study physical and behavioral conditions in using public space of the people; due to their similarity in terms of occupations, ages, nationalities and religions. As per Madanipour's theory (1996 : 26), although it is quite difficult to integrate physical, psychological and social studies of a public space; they are truly connected in a profound way. Hence, the study has to cover the perception, the creation and the utilization of such space. The researcher then surveyed, compared and evaluated the Physical Determination and Behavioral Determination of the public space in order to find out which factors had more impact on its formation. It was found out that behavioral determination factors seemed to affect the formation of public space in Pad Sai Community more than physical determination factors. As a result, to relate this finding into an appropriate way of developing public space in an old community; we have to concern more on behavior of the community people since physical determination factor derived from an academic design may not be in line with the need and behavior of the local people.

Keywords: Formation, Public Space, Social Space, Physical Determination, Behavioral Determination

บทนำ

ย่านเยาวราช รู้จักกันดีในฐานะ “หัวใจของชุมชนชาวจีน” อยู่ในบริเวณตั้งแต่ย่านตลาดน้อยจนถึงพื้นที่ตลอดแนวถนนเยาวราช และบางส่วนของเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย รวมพื้นที่ประมาณ 2.5 ตารางกิโลเมตร เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศที่ยังคงความรุ่งเรืองให้เห็น จุดเด่นของย่านธุรกิจแห่งนี้ก็คือการผสมผสานระหว่าง “ย่านธุรกิจการค้า ย่านที่พักอาศัย และวิถีชีวิตแบบชุมชนเมือง” ที่เชื่อมโยงร้อยรัดผูกพันกันด้วยวัฒนธรรมที่หลากหลายท่ามกลางเอกลักษณ์เฉพาะตัว กลายเป็นเสน่ห์ที่ทุกคนอยากสัมผัส(กฤตยา เชื้อมวรา ศาสตร์ , 2554) แต่การขยายตัวของเมืองกรุงเทพมหานคร อันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงระบบขนส่งมวลชนทำให้เยาวราชทุกวันนี้กำลังเผชิญปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมสภาพความแออัด จอแจ เป็นผลให้ย่านที่อยู่อาศัยของชาวจีนขยายตัวออกไปเพื่อหนีสภาพความแออัด ครอบครัวชาวจีนที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่มีจำนวนลดน้อยลงแต่โดยรวมแล้วสภาพพื้นที่ยังมีความแออัดและขาดการจัดระเบียบในการใช้พื้นที่ ส่งผลให้คนในชุมชนซึ่งนับได้ว่ามีสภาพทางเศรษฐกิจค่อนข้างดีเนื่องจากส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกิจการค้ากลับมีคุณภาพชีวิตเชิงกายภาพไม่ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะการขาดพื้นที่สาธารณะ เช่น พื้นที่สำหรับการพักผ่อน ออกกำลังกาย และประกอบกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันซึ่งมีค่อนข้างน้อย เนื่องจากสภาพพื้นที่ค่อนข้างจำกัดและความจำเป็นในการใช้พื้นที่ให้คุ้มค่ากับมูลค่าที่ดิน อีกทั้งยังไม่มีแนวทางในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะอย่างเหมาะสม ดังนั้นการที่จะได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนาพื้นที่จึงจำเป็นต้องทราบลักษณะ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะ และพฤติกรรมการใช้พื้นที่สาธารณะของคนในชุมชนซึ่งก่อให้เกิดลักษณะเฉพาะตัวของพื้นที่สาธารณะนั้นๆ

การศึกษาในครั้งนี้ ได้เลือกชุมชนพาดสาย เป็นตัวแทนของชุมชนในย่านเยาวราช เนื่องจากเป็นย่านชาวจีนที่มีลักษณะทางกายภาพ สังคม และกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับภาพรวมของชุมชนในย่านเยาวราช โดยชุมชนพาดสายตั้งอยู่บนถนนพาดสาย ซึ่งเป็นนามพระราชทานจากรัชกาลที่ 5 ให้คล้องจองกับชื่อถนนตามแนวขนานเจริญกรุง-เยาวราช-พาดสาย สองข้างทางของถนนเส้นนี้เป็นอาคารพาณิชย์จำพวกค้าส่งและเป็นที่ตั้งของบริษัทมากกว่าจะเปิดหน้าร้านขายปลีก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจการพิมพ์ ในปัจจุบันเป็นย่านค้าขายเครื่องอุปโภค บริโภค ร้านค้า ร้านกาแฟ โรงแรม และพื้นที่ให้เช่าจอดรถ ผู้พักอาศัยในชุมชน ประกอบด้วยผู้ประกอบการธุรกิจในพื้นที่แต่มีการย้ายออกไปพักอาศัยนอกเมือง เนื่องจากความเติบโตของเมืองทำให้สภาพพื้นที่มีความแออัด สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการพักอาศัย ดังนั้นผู้พักอาศัยในปัจจุบันเป็นคนจีนและคนดั้งเดิมในพื้นที่ 30% และเป็นผู้ประกอบการที่เช่าพื้นที่และคนงานประมาณ 70 % แต่ยังมีกลุ่มคนที่พักอาศัยนอกพื้นที่ มาทำงานประกอบธุรกิจในช่วงกลางวัน

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงบริเวณชุมชนพาดสาย
ที่มา : <http://goo.gl/maps/oql4G>

การศึกษาลักษณะและการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะของคนในชุมชนพาดสาย ได้เลือกศึกษาลักษณะและปัจจัยในการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะจำนวน 5 พื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย พื้นที่สาธารณะเชิงศาสนา วัฒนธรรม และพื้นที่สาธารณะเชิงพาณิชย์กรรม โดยมุ่งเน้นไปที่การศึกษาสภาพทางกายภาพและพฤติกรรมในการใช้งานพื้นที่สาธารณะของคนในชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีการประกอบอาชีพ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา ที่ใกล้เคียงกัน เพื่อสรุปและหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการลักษณะและการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะ อันประกอบด้วยปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่สาธารณะจากการปรับปรุงที่ว่างที่มีอยู่หรือสร้างพื้นที่สาธารณะขึ้นมาใหม่ ให้มีการใช้งานเหมาะสมกับพฤติกรรมของคนในชุมชนอย่างเหมาะสมกับบริบทของผู้ใช้งาน ซึ่งนอกจากจะต้องคำนึงถึงรูปแบบที่เหมาะสมแล้ว ยังต้องคำนึงถึงบทบาทที่เหมาะสมของที่ว่าง ไม่ว่าจะเป็นบทบาทต่อประชากร กายภาพของชุมชน ลักษณะเศรษฐกิจของชุมชน และลักษณะสังคมของชุมชน รวมทั้งรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ชุมชนควบคู่กันไปด้วย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อทราบลักษณะของพื้นที่สาธารณะในชุมชนพาดสาย
2. เพื่อทราบสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะในชุมชนพาดสาย
3. เพื่อเชื่อมโยงลักษณะและปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะในชุมชนเก่า และนำไปสู่

แนวทางในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งานของคนในชุมชนและรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ชุมชน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ

“Space” หรือ “พื้นที่” เพิ่งเริ่มมีการพูดถึงเมื่อประมาณ 100 กว่าปีมานี้ โดยมีใช้เพราะไม่มีพื้นที่ หรือ ไม่มีการรับรู้ แต่เป็นเพราะความหมายของพื้นที่ที่มีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน จนไม่สามารถให้คำจำกัดความที่ชัดเจนได้ดังที่ Ali Madanipour (1996 : 10) แสดงความแปลกใจว่าแม้แต่ในสาขาสถาปัตยกรรม ซึ่งพื้นที่เป็นส่วนประกอบของงานอาชีพที่สำคัญ ก็ยังไม่มีกรกล่าวถึงพื้นที่อย่างจริงจัง

ต่อมาถึงแม้จะเริ่มมีการศึกษาพื้นที่ทั้งในด้านกายภาพหรือการออกแบบวางแผนผังและด้านสังคมศาสตร์หรือจิตวิทยา การศึกษาพื้นที่ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองสาขาวิชาเพิ่มจะเริ่มมีการตื่นตัวในทศวรรษที่ผ่านมาโดยส่วนหนึ่งมีการเน้นไปที่ การศึกษา “พื้นที่สาธารณะ” (Public Space) ซึ่งนอกจากจะมีความสำคัญในด้านกายภาพแล้ว “ยังเป็นพื้นที่ที่มีมิติทางสังคมและการเมือง” (สุธาริน, 2541: 168)

การศึกษาพื้นที่สาธารณะที่ตัวพื้นที่สาธารณะเอง และระบบการแสดงผลแทน เป็นแง่มุมหนึ่งของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่และสังคม (Socio-spatialisation) ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งของสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ ภูมิศาสตร์ มนุษย์ และวัฒนธรรมศึกษา (สุธาริน, 2541 : 188) โดยมี Lefebvre เป็นผู้นำความคิด ในปี 1992 หนังสือ The Production of Space ของเขาได้รับการตีพิมพ์จากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาอังกฤษ และได้ทำให้ทฤษฎีความสัมพันธ์ของ “ความเป็นอยู่-คือ” ของพื้นที่ (perceived-conceived - lived) ซึ่งก่อกำเนิดพื้นที่ทางสังคม (Social space) ที่เขาให้ความหมายว่า เป็นพื้นที่ที่เกิดจากลักษณะวิถีการดำรงชีวิต ซึ่งแต่ละสังคมจะมีความแตกต่างกัน และสร้างพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นเราจึงควรศึกษาที่กระบวนการเกิดของพื้นที่สาธารณะมากกว่าตัวพื้นที่เอง (Lefebvre, 1991 : 53)

อย่างไรก็ตาม Madanipour (1996 : 26) สรุปว่า แม้จะเป็นการยากที่จะเชื่อมการศึกษาพื้นที่สาธารณะทางด้านกายภาพ ด้านจิตวิทยา หรือทางด้านสังคมเข้าด้วยกัน แต่ทั้งสามด้านนี้ที่แท้จริงมีความเกี่ยวพันกันอย่างลึกซึ้ง ดังเช่น แนวความคิดของทางสถาปัตยกรรมที่ว่า “ Form Follows Function” การศึกษาพื้นที่จึงควรเป็นการศึกษาทั้งการรับรู้ (perceive) การสร้างสรรค์ (create) และการใช้ (Use) ของพื้นที่นั้น และยังเสนอว่าเราควรพิจารณาปัจจัยทางด้านมิติที่ 4 คือ เวลาให้เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เนื่องจากพื้นที่และสังคมเป็นสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา

2. คำจำกัดความของพื้นที่สาธารณะ

ผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะในโลกตะวันตก มักจะให้คำจำกัดความของพื้นที่สาธารณะ (Public Space) ไว้อย่างง่าย ๆ ว่า เป็นพื้นที่ที่ไม่ใช่พื้นที่ส่วนตัว (Private Space) หรือเป็นพื้นที่ซึ่งคนประเภทใดก็ได้หลากหลายกลุ่มและหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะรู้จักกันหรือไม่เข้ามาทำกิจกรรมต่างๆ ได้ (Vagale 2004 : 8, Madanipour (1996 : 4-5) ส่วนในทางมานุษยวิทยา นักทฤษฎี เช่น Habermas (1978 อ้างถึงใน Madanipour 1996 : 18) ให้คำจำกัดความของพื้นที่สาธารณะไว้ในทางที่ไม่ใช่สิ่งที่จับต้องมองเห็นได้ แต่หมายถึงการอภิปราย การโต้แย้งกันภายในชุมชน สังคม หรือแม้กระทั่งระหว่างบุคคลสองคน และพื้นที่สาธารณะจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาของการโต้แย้งนั้นเท่านั้น

ส่วนในทางกายภาพนั้น พื้นที่สาธารณะเป็นได้ทั้งพื้นที่ในอาคาร และพื้นที่เปิดโล่งภายนอกอาคาร แต่โดยส่วนใหญ่ผู้ศึกษามักจะให้ความสำคัญกับพื้นที่เปิดโล่ง (Open Space) มากกว่า เช่นที่ Rob Krier (1979 อ้างถึงใน Madanipour 1996 : 10) และ Vagale (2004 : 9) ให้ความหมายแก่พื้นที่สาธารณะว่าโดยสำคัญแล้วจะเป็นพื้นที่เปิดโล่ง เช่น สวนสาธารณะ ลานต่าง ๆ พลาซ่า ทะเลสาบ และถนน ซึ่งประกอบด้วย

2.1 พื้นที่ภายนอกอาคาร (Outer Space) คือพื้นที่ที่เกิดขึ้นระหว่างมวล หรือกลุ่มก้อนของอาคาร

2.2 พื้นที่ภายในอาคาร (Inner Space) คือพื้นที่ในปริมาตรของอาคาร รวมไปถึงพื้นที่ต่อเนื่องจากพื้นที่ภายใน ซึ่งมีผนังอาคารเป็นตัวกำหนดขอบเขตของพื้นที่ภายในนั้น

2.3 พื้นที่สอดประสานระหว่างกัน (Interpenetration of Space) เป็นการสอดแทรกประสานระหว่างพื้นที่ภายนอกและภายใน

3. ปัจจัยในการเกิดพื้นที่สาธารณะ จากการศึกษาทฤษฎีการก่อรูปของ Space & Form และความสัมพันธ์ระหว่างที่ว่างทางสถาปัตยกรรมและที่ว่างทางสังคม สามารถแบ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะ ได้เป็น 2 ประเด็น ได้แก่

3.1 ปัจจัยทางกายภาพ (Physical Determination)

- **รูปทรง และสัดส่วน (Form & Proportion)** รูปทรงพื้นฐานที่เรียบง่ายของพื้นที่ ทำให้เมื่อผู้ที่เข้ามาใช้งานสามารถรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว เข้าใจได้ง่าย และเลือกใช้งานได้อย่างเหมาะสม ผิดกับพื้นที่ที่มีความซับซ้อนสูงจะทำให้เกิดความรู้สึกหวาดระแวงหรือลังเลไม่กล้าใช้งาน

- **ขนาดที่เหมาะสมต่อผู้ใช้งาน (Scale)** เมื่อพื้นที่ที่เข้าไปใช้มีขนาดที่ว่างที่เหมาะสมกับลักษณะและสัดส่วนของผู้ใช้งาน จะทำให้เกิดความพอดี เหมาะสม ไม่เล็กจนอึดอัดหรือไม่สูงใหญ่จนเกิดความรู้สึกกดขี่อารมณ์ของผู้ใช้งาน

- **บรรยากาศและสภาพแวดล้อม (Atmosphere)** การจัดองค์ประกอบเพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เช่น ความโปร่งโล่ง มองเห็นพื้นที่ได้รอบด้าน จะสามารถสร้างความรู้สึกปลอดภัยไม่หวาดระแวง ในขณะที่พื้นที่มืดทึบ มีซอกหลืบจะสร้างบรรยากาศที่สลับซับซ้อน ทำให้เรารู้สึกหวาดกลัวหวาดระแวงในสิ่งที่มองไม่เห็น

- **ลำดับการรับรู้และการเข้าถึง (Sequence & Approach)** ที่เรียบง่ายเป็นลำดับที่ชัดเจน ช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจลักษณะการใช้งานได้ง่าย และความต่อเนื่องของการใช้งานยังส่งผลต่อความรื่นเริงช่วยให้ผู้ใช้สามารถลำดับขั้นตอนการใช้งานได้ง่ายยิ่งขึ้น ลักษณะการเข้าถึงแบบต่อเนื่องและเปิดเผยให้ผู้ใช้สามารถมองเห็นพื้นที่ต่อไป มีการนำสายตาและเห็นสิ่งที่จะเกิดขึ้น ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้อย่างต่อเนื่องและปรับตัวเข้ากับพื้นที่ได้ดีขึ้น

- **การรับรู้ทางสายตา (Sight)** ในการเข้าถึงแต่ละพื้นที่ ถ้าสามารถมองเห็นล่วงหน้าได้ว่าในพื้นที่ที่กำลังจะเข้าไปใช้งานนั้นมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง มีสิ่งใดรออยู่ จะสามารถทำให้ผู้ใช้สามารถปรับตัวปรับภาวะอารมณ์ได้ล่วงหน้าเพื่อรองรับสิ่งที่จะเกิด ทำให้สามารถตั้งตัวเตรียมพร้อมได้ดียิ่งขึ้น

3.2 ปัจจัยทางวัฒนธรรมและพฤติกรรม (Civilization or Behavioral Determination)

ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้

- **สภาพทางเศรษฐกิจ (Economics)** เป็นสาเหตุทำให้เกิดการรวมกลุ่มทำการค้าขายทำให้เกิดพื้นที่สาธารณะ ซึ่งจะมีผลต่อขนาด รูปร่างและตำแหน่งของพื้นที่สาธารณะด้วย
- **สภาพทางการเมือง (Politics)** พื้นที่อาจถูกใช้เป็นที่รวมกลุ่มทางการเมืองทางการเมือง โดยเฉพาะในยุคที่ระบอบประชาธิปไตยมีความรุ่งเรือง เช่นในยุคกรีก พื้นที่สาธารณะจึงมักจะมีขนาดใหญ่รองรับคนจำนวนมากและมักแสดงถึงความยิ่งใหญ่
- **สภาพทางสังคม (Social)** เกิดเป็นพื้นที่ที่มีการรวมกลุ่มคนที่มีความสนใจในสิ่งเดียวกัน เช่นความสนใจทางศิลปะ วัฒนธรรม การแสดง ดนตรี กีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ ศาสนา
- **ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ (History)** การเกิดลานโล่งเนื่องมาจากการพัฒนา ปรับปรุงสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์
- **สภาพความเชื่อทางศาสนา (Religious)** การรวมกลุ่มเพื่อประกอบพิธีกรรม การสวดมนต์ ฟังเทศน์ อย่างไรก็ตาม พื้นที่สาธารณะ เป็นที่รวมกลุ่มกิจกรรมของเมืองหลากหลายรูปแบบ หรือรวมประโยชน์ใช้สอยหลายประเภทเข้าไว้ด้วยกัน แต่จะมีประโยชน์ใช้สอยหลักที่เด่นชัดและเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่นั้น

ระเบียบวิธีวิจัย

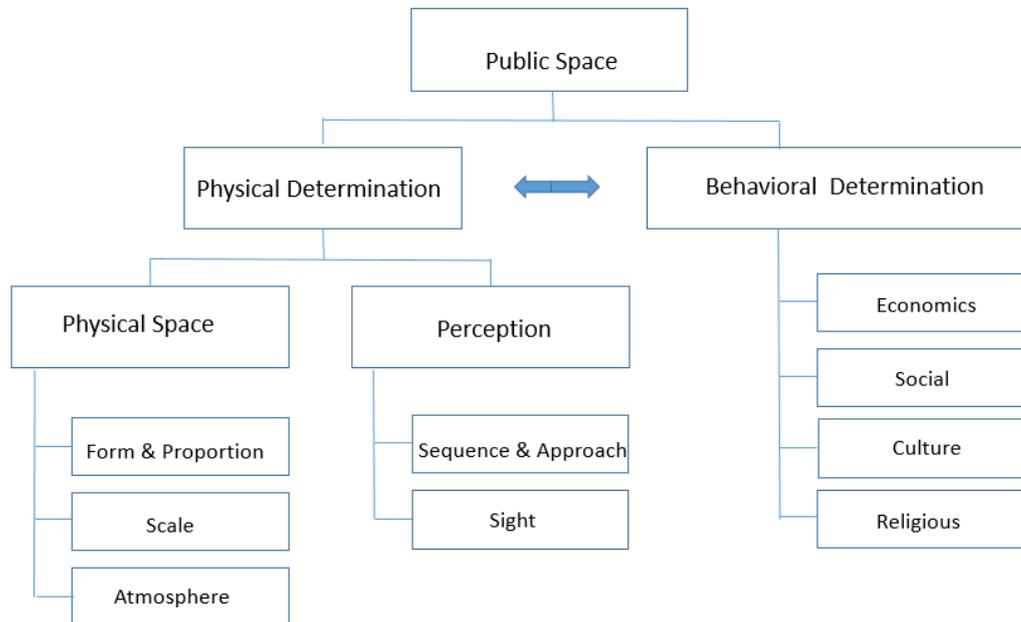
งานวิจัยนี้จัดอยู่ในประเภทงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research Methodology) ด้วยการสำรวจภาคสนามในพื้นที่จริง ประกอบด้วยสำรวจสภาพทางกายภาพปัจจุบันของพื้นที่และการสังเกตพฤติกรรมของคนในชุมชนในการใช้งานพื้นที่สาธารณะ โดยมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **ทบทวนข้อมูลด้านเอกสาร** การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ ข้อมูลจากตำรา วิทยานิพนธ์หนังสือ เอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะเข้าใจถึงบริบทที่เกิดขึ้นในชุมชนพาดสาย

2. **การสำรวจภาคสนามขั้นต้น** การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิเป็นการสำรวจในภาพรวมและสังเกตรูปแบบทางกายภาพทางการใช้งานพื้นที่สาธารณะในชุมชนพาดสาย เพื่อนำไปสู่การเลือกพื้นที่สาธารณะที่มีอยู่ในชุมชนซึ่งมีลักษณะและการก่อรูปที่แตกต่างกัน ประกอบด้วยพื้นที่สาธารณะเชิงศาสนา เชิงพาณิชย์กรรม และสถานที่สำคัญในชุมชน ที่จะเป็นกรณีศึกษา จำนวน 5 พื้นที่ ประกอบด้วย 1) พื้นที่คอร์ทกลางในสมาคมฮากกา 2) ศาลเจ้าฉือปุยเนี้ยเนี้ย 3) ร้านกาแฟเอี้ยแซ 4) ร้านกาแฟเอ็งเต็งผู้เกี 5) ร้านกาแฟชาตะ

3. **การจัดเตรียมผังบริเวณและผังพื้นที่สาธารณะ** ภายหลังจากการสำรวจภาคสนามขั้นต้น ได้เตรียมความพร้อมก่อนการเก็บข้อมูลภาคสนามเชิงลึก คือ 1) การจัดเตรียมผังบริเวณชุมชนพาดสาย 2) การจัดเตรียมผังพื้นที่สาธารณะที่จะเป็นกรณีศึกษาในเบื้องต้น จำนวน 5 พื้นที่

4 .การสำรวจภาคสนามเชิงลึกและการวิเคราะห์ข้อมูล

ภาพที่ 2 แผนผังแสดงหัวข้อในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะและการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะ

4.1 ทำการสำรวจเชิงกายภาพ(Physical Determination) โดยวิธีการสังเกต (observation) และการบันทึกภาพถ่ายซึ่งแนวทางดังกล่าวได้รับการยอมรับและเป็นวิธีการเก็บข้อมูลทางสถาปัตยกรรม ทำการวาดภาพผังพื้นและ รูปตัด กำหนดเฟอร์นิเจอร์ และองค์ประกอบต่างๆ แสดงการใช้งานพื้นที่ทั้งในระนาบ 2 มิติ และ 3 มิติ ในพื้นที่กรณีศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์ลักษณะและการก่อรูปที่มีผลมาจากปัจจัยทางกายภาพ ดังภาพที่ 2 แผนผังแสดงหัวข้อในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะและการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะ ตามหัวข้อดังนี้

1) **รูปทรง และสัดส่วน (Form & Proportion)** สำรวจขนาดและสัดส่วนของพื้นที่ทั้งในระนาบพื้น ผัง และเพดาน รวมทั้งรูปทรงพื้นฐานของพื้นที่ ที่รับรู้โดยการเข้ามาใช้งาน

2) **ขนาดที่เหมาะสมต่อผู้ใช้งาน (Scale)** สำรวจความเหมาะสมของขนาดพื้นที่กับลักษณะสัดส่วนและกิจกรรมของผู้ใช้งาน

3) **บรรยากาศและสภาพแวดล้อม (Atmosphere)** สำรวจบรรยากาศ และสภาพแวดล้อม และการจัดองค์ประกอบเพื่อสร้างบรรยากาศที่สร้างความรู้สึกละต่างกับผู้ใช้งาน

4) **ลำดับการรับรู้และการเข้าถึง (Sequence & Approach)** สำรวจลักษณะการเข้าถึง การนำสายตาและความสามารถในการเห็นสิ่งที่จะเกิดขึ้น ลำดับการรับรู้และการเข้าถึง ที่ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจ ลักษณะการใช้งานความต่อเนื่องของการใช้งาน และลำดับขั้นตอนการใช้งาน การปรับตัวเข้ากับพื้นที่ของผู้ใช้งาน

5) **การรับรู้ทางสายตา (Sight)** สำรวจการรับรู้ทางสายตา ในการเข้าถึงแต่ละพื้นที่ โดยนำผลการสำรวจมาวิเคราะห์แยกตามหัวข้อย่อย และกำหนดขอบเขตพื้นที่สาธารณะที่เกิดขึ้นจากปัจจัยทางกายภาพ ในรูปแบบ 2 มิติ

4.2 การสำรวจทางพฤติกรรม (Behavioral Determination) เป็นการสำรวจการใช้งานพื้นที่สาธารณะ โดยวิธีการสังเกต(observation) และการบันทึกภาพถ่าย ตามหัวข้อดังภาพที่ 2 แผนผังแสดงหัวข้อในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะและการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะ ดังนี้

1) **สภาพทางเศรษฐกิจ (Economics)** สำรวจสาเหตุที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มทำการค้าขายจนทำให้เกิดพื้นที่สาธารณะที่ส่งผลต่อขนาด รูปร่างและตำแหน่งของพื้นที่สาธารณะ

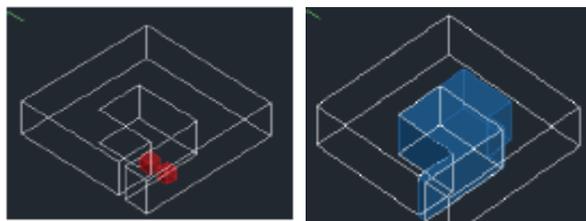
2) **สภาพทางสังคม (Social)** สำรวจการรวมกลุ่มคนที่มีความสนใจในสิ่งเดียวกัน เช่นความสนใจทางศิลปะ วัฒนธรรม การแสดง ดนตรี กีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ ศาสนา

3) **สภาพทางวัฒนธรรม (Culture)** สำรวจการรวมกลุ่มคน ที่มีผลมาจากวัฒนธรรมที่มีรากฐานเดียวกัน เช่น ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อการค้าขาย

4) **สภาพทางศาสนา (Religious)** สำรวจการรวมกลุ่มเพื่อประกอบพิธีกรรม การสวดมนต์ ฟังเทศน์ ประโยชน์ใช้สอยหลักที่เด่นชัดและเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่นั้น

โดยทำการบันทึกขอบเขตพฤติกรรมการใช้พื้นที่ตามขนาดจริงลงไปในพื้นที่ของแต่ละพื้นที่แยกสีตามกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริง ประกอบด้วย 1) กิจกรรมพูดคุยเรื่องทั่วไป 2) กิจกรรมเจรจาต่อรองธุรกิจ 3) กิจกรรมการดื่มกาแฟ 4) กิจกรรมการรับประทานอาหาร 5) กิจกรรมการขายอาหาร 6) กิจกรรมการไหว้เจ้า สวดมนต์ 7) กิจกรรมการเข้าห้องน้ำ 8) กิจกรรมถ่ายรูป ในช่วงเวลา 1) 8.00 น.-12.00 น.2) 13.00 น.-16.00 น. 3) 17.00-20.00 น. ของวันเสาร์ อาทิตย์ และวันธรรมดา และนำผลการสำรวจมาสรุปเพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่สาธารณะที่เกิดขึ้นจากปัจจัยทางพฤติกรรม ในรูปแบบ 2 มิติ

4.3 การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อรูปของพื้นที่ โดยนำปัจจัยด้านกายภาพ (Physical Determination) และปัจจัยด้านพฤติกรรม (Behavioral Determination) มาวิเคราะห์ด้วยการนำผลการสำรวจมากำหนดขอบเขตพื้นที่สาธารณะที่เกิดขึ้นจากปัจจัยทางกายภาพและพฤติกรรม ในรูปแบบ 3 มิติซึ่งอาจจะเหมือนหรือมีความแตกต่างกัน ในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษาเดียวกัน ดังรูปที่ 3 แสดงรูปทรง 3 มิติ การก่อรูปของพื้นที่สาธารณะที่เกิดจากปัจจัยทางกายภาพและพฤติกรรม

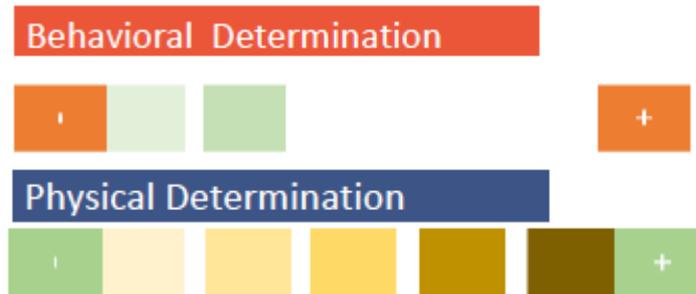

รูปที่ 3 แสดงรูปทรง 3 มิติ การก่อรูปของพื้นที่สาธารณะที่เกิดจากปัจจัยทางกายภาพและพฤติกรรม

ให้ค่าน้ำหนักการส่งผลต่อการก่อรูปของพื้นที่ แยกตามรายหัวข้อจากคะแนน 1-5 ดังรูปที่ 4 แสดงการให้ค่าคะแนนปัจจัยย่อย และนำมาประเมินผลค่าของภาพรวมว่าปัจจัยด้านกายภาพ หรือปัจจัยทางพฤติกรรม ว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะนั้นๆมากกว่ากัน โดยให้ค่าคะแนนจากกลับไปบวก ดังรูปที่ 5 แสดงการให้ค่าคะแนนปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางพฤติกรรม

รูปที่ 4 แสดงการให้ค่าคะแนนปัจจัยย่อย

รูปที่ 5 แสดงการให้ค่าคะแนนปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางพฤติกรรม

5. การสรุปงานวิจัย เป็นการสรุปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ต้องการศึกษา เพื่อทราบลักษณะสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะและการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะในชุมชนเก่า กรณีศึกษาชุมชนพาดสายว่า ปัจจัยด้านกายภาพ (Physical Determination) ตามหัวข้อ 1) Form & Proportion 2) Scale 3) Atmosphere 4) Sequence & Approach 5) Sight และปัจจัยเชิงพฤติกรรม (Behavioral Determination) ตามหัวข้อ 1) Economics 2) Social 3) Culture 4) Religious ในแต่ละพื้นที่ ที่เลือกมาเป็นตัวแทนทั้ง 5 พื้นที่ มีผลคะแนนในสเกล 1-5 เท่าใดบ้าง และนำมาสรุปโดยให้ค่าน้ำหนักและเปรียบเทียบปัจจัยด้านกายภาพ กับ ปัจจัยเชิงพฤติกรรม ว่าปัจจัยด้านไหนจะส่งผลต่อลักษณะและการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะทั้ง 5 พื้นที่มากกว่ากัน ด้วยการให้คะแนนจากกลับไปบวก ดังรูปที่ 5 แสดงการให้ค่าคะแนนปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางพฤติกรรม เพื่อนำไปสู่บทสรุป และข้อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะตามประเด็นย่อยในแต่ละปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านกายภาพ (Physical Determination) ตามหัวข้อ 1) Form & Proportion 2) Scale 3) Atmosphere 4) Sequence & Approach 5) Sight และปัจจัยเชิงพฤติกรรม (Behavioral Determination) ตามหัวข้อ 1) Economics 2) Social 3) Culture 4) Religious และเพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาและจัดระเบียบพื้นที่สาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการในการใช้งานพื้นที่สาธารณะของคนในชุมชนและยังรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ชุมชน

ผลการศึกษา

1. ดำเนินการสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่คอร์ทกลางในสมาคมฮากกา

1.1 การสำรวจเชิงกายภาพ (Physical Determination) โดยวิธีการสังเกต (observation) และการบันทึกภาพถ่าย ทำการวาดภาพผังพื้น และองค์ประกอบต่างๆ แสดงการใช้งานพื้นที่ทั้งในระนาบ 2 มิติ เพื่อนำมาวิเคราะห์ลักษณะและการก่อรูปที่มีผลมาจากปัจจัยทางกายภาพ ดังนี้

- **รูปทรง และสัดส่วน (Form & Proportion)** สำรวจขนาดและสัดส่วนของพื้นที่ทั้งในระนาบพื้น ผัง และเพดาน รวมทั้งรูปทรงพื้นฐานของพื้นที่ ที่รับรู้โดยการเข้ามาใช้งาน โดยพบว่าพื้นที่สาธารณะเป็นลานที่ถูกโอบล้อมด้วยอาคารสูง 4-5 ชั้น มีขนาด 900 ตารางเมตร ทางเข้าติดถนนหลัก หน้ากว้าง 5.00 เมตร ยาว 12.80 ม. ขนาบข้างด้วยอาคารสูง 4 ชั้น ทำให้รู้สึกถึงความแคบและอึดอัดในการเข้าถึง

- **ขนาดที่เหมาะสมต่อผู้ใช้งาน (Scale)** สำรวจความเหมาะสมของขนาดพื้นที่กับลักษณะสัดส่วนและกิจกรรมของผู้ใช้งาน โดยพบว่าพื้นที่มีขนาดใหญ่ เมื่อเทียบการใช้งานของคน

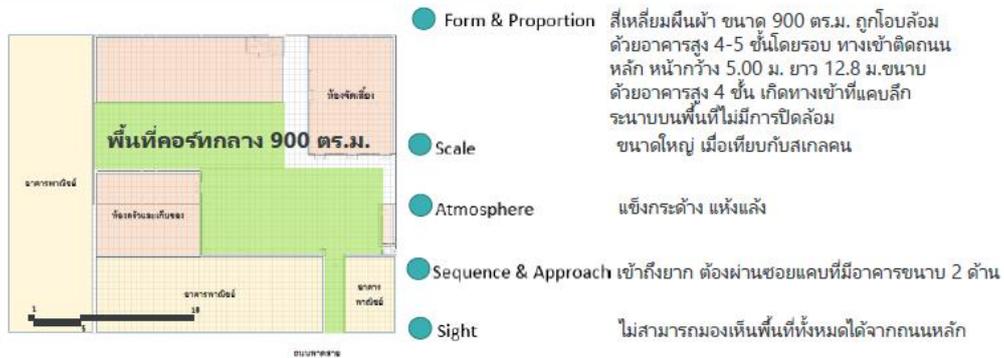
- **บรรยากาศและสภาพแวดล้อม (Atmosphere)** สำรวจบรรยากาศและสภาพแวดล้อม และการจัดองค์ประกอบเพื่อสร้างบรรยากาศที่สร้างความรู้สึกต่างๆกับผู้ใช้งาน โดยพบว่าพื้นที่มีความแข็งกระด้าง แห้งแล้ง ไม่ดึงดูดให้ใช้งาน

- **ลำดับการรับรู้และการเข้าถึง(Sequence & Approach)** สำรวจลักษณะการเข้าถึง การนำสายตาและความสามารถในการเห็นสิ่งที่จะเกิดขึ้น ลำดับการรับรู้และการเข้าถึง ที่ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจลักษณะการใช้งานความต่อเนื่องของการใช้งาน และลำดับขั้นตอนการใช้งาน การปรับตัวเข้ากับพื้นที่ของผู้ใช้งาน โดยพบว่าพื้นที่ค่อนข้างเข้าถึงได้ยาก ไม่ดึงดูดในการเข้าถึง

- **การรับรู้ทางสายตา (Sight)** สำรวจการรับรู้ทางสายตา ในการเข้าถึงแต่ละพื้นที่ โดยพบว่าไม่สามารถมองเห็นพื้นที่สาธารณะนี้ได้ จากถนนหลัก

โดยนำผลการสำรวจมาวิเคราะห์แยกตามหัวข้อย่อย และกำหนดขอบเขตพื้นที่สาธารณะที่เกิดขึ้นจากปัจจัยทางกายภาพ ในรูปแบบ 2 มิติ ดังรูปที่ 6 การสำรวจเชิงกายภาพของพื้นที่คอร์ทกลางในสมาคมฮากกา

การสำรวจเชิงกายภาพ

คนในชุมชน ไม่เข้าไปใช้พื้นที่ เนื่องจากการเข้าถึงได้ยาก พื้นที่มีขนาดใหญ่เกินไป ไม่สามารถมองเห็นได้จากภายนอก

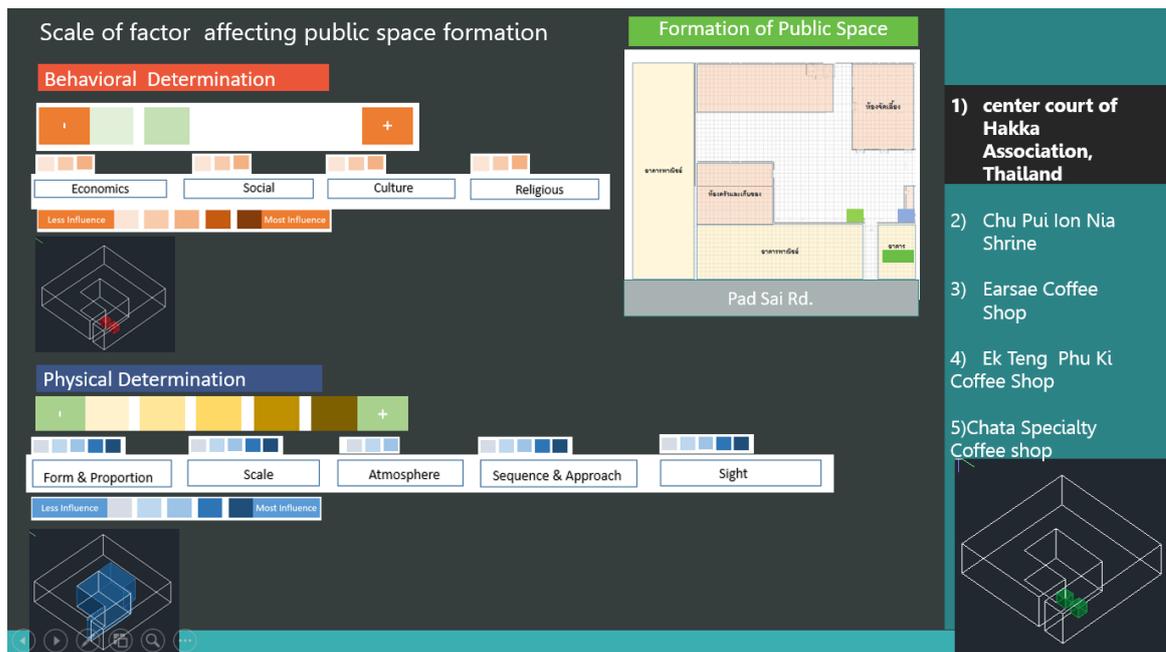
รูปที่ 6 การสำรวจเชิงกายภาพของพื้นที่คอร์ทกลางในสมาคมฮากกา

1.2 การสำรวจทางพฤติกรรม (Behavioral Determination) การใช้พื้นที่สาธารณะของคนในชุมชนโดยทำการบันทึกขอบเขตพฤติกรรมการใช้พื้นที่ตามขนาดจริงลงไปในพื้นที่ แยกสีตามกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริง ประกอบด้วย 1) กิจกรรมพูดคุยเรื่องทั่วไป 2) กิจกรรมเจรจาต่อรองธุรกิจ 3) กิจกรรมการดื่มกาแฟ 4) กิจกรรมการรับประทานอาหาร 5) กิจกรรมการขายอาหาร 6) กิจกรรมการไหว้เจ้า สวดมนต์ 7) กิจกรรมเข้าห้องน้ำ 8) กิจกรรมถ่ายรูป ในช่วงเวลา 1) 8.00น.-12.00 น. 2) 13.00น.-16.00 น. 3) 17.00-20.00 น. ของวันเสาร์ อาทิตย์ และวันธรรมดา และนำผลการสำรวจมาสรุปเพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่สาธารณะที่เกิดขึ้นจากปัจจัยทางพฤติกรรม ในรูปแบบ 2 มิติ ดังรูปที่ 7 การสำรวจเชิงพฤติกรรมของพื้นที่คอร์ทกลางในสมาคมฮากกา

รูปที่ 7 การสำรวจเชิงพฤติกรรมของพื้นที่คอร์ทกลางในสมาคมฮากกา

1.3 การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อรูปของพื้นที่ โดยนำปัจจัยด้านกายภาพ (Physical Determination) และปัจจัยด้านพฤติกรรม (Behavioral Determination) มาวิเคราะห์ ด้วยการนำผลการสำรวจมากำหนดขอบเขตพื้นที่สาธารณะที่เกิดขึ้นจากปัจจัยทางกายภาพและพฤติกรรม ในรูปแบบ 3 มิติ และให้ค่าน้ำหนักการส่งผลต่อการก่อรูปของพื้นที่ แยกตามรายหัวข้อจากคะแนน 1-5 ดังรูปที่ 4 แสดงการให้ค่าคะแนนปัจจัยย่อย และนำมาประเมินผลค่าของภาพรวมว่าปัจจัยด้านกายภาพ หรือปัจจัยทางพฤติกรรม ปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะนั้นๆมากกว่ากัน โดยให้ค่าคะแนนจากกลับไปบวก ดังรูปที่ 5 แสดงการให้ค่าคะแนนปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยทางพฤติกรรม ซึ่งจะได้ผลสรุปรวมแสดงการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะจากภาพ 3 มิติที่แสดงแสดงความทับซ้อน (Intersect) ของพื้นที่สาธารณะที่เกิดจาก ทั้ง 2 ปัจจัย ดังรูปที่ 8 การเปรียบเทียบการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะจากปัจจัยทางกายภาพและพฤติกรรม และผลสรุปการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะคอร์ทกลางสมาคมฮากกา

รูปที่ 8 การเปรียบเทียบการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะจากปัจจัยทางกายภาพและพฤติกรรม และผลสรุปการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะคอร์ทกลางสมาคมฮากกา

2. ดำเนินการสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ พื้นที่กรณีศึกษาที่เหลืออีก 4 พื้นที่ที่ใช้การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กระบวนการเดียวกับพื้นที่คอร์ทกลางสมาคมฮากกา เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์พื้นที่กรณีศึกษา 5 พื้นที่มาเปรียบเทียบ

3. นำผลสรุปของพื้นที่กรณีศึกษา 5 พื้นที่มาแสดงให้เห็นค่าน้ำหนักของปัจจัยที่มีผลแยกตามรายหัวข้อประกอบด้วย ปัจจัยด้านกายภาพ (Physical Determination) ตามหัวข้อ 1) Form & Proportion 2) Scale 3) Atmosphere 4) Sequence & Approach 5) Sight และปัจจัยเชิงพฤติกรรม (Behavioral Determination) ตามหัวข้อ 1) Economics 2) Social 3) Culture 4) Religious โดยให้ค่าคะแนนจากคะแนน 1-5 และนำมาเปรียบเทียบประเมินผลค่าของภาพรวมว่าปัจจัยด้านกายภาพ หรือปัจจัยทางพฤติกรรม ปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะนั้นๆมากกว่ากัน โดยให้ค่าคะแนนจากกลับไปบวก ดังรูปที่ 9 การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะ

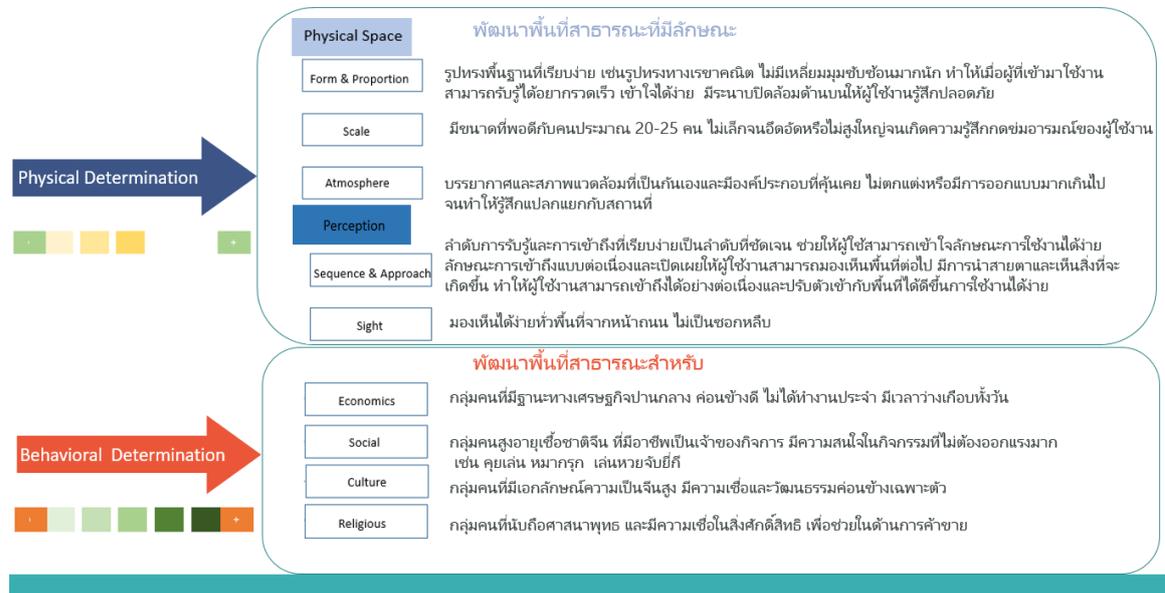

รูปที่ 9 การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะ

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

เป็นการสรุปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ต้องการศึกษา เพื่อทราบลักษณะ สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะและการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะในชุมชนเก่า กรณีศึกษาชุมชนพาดสายว่าปัจจัยด้านกายภาพกับปัจจัยเชิงพฤติกรรม ปัจจัยใดจะส่งผลมากกว่ากันในแง่ภูมิใด และเพื่อเชื่อมโยงลักษณะและปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะในชุมชนพาดสายให้นำไปสู่แนวทางในการพัฒนาสาธารณะเพื่อรองรับความต้องการและพฤติกรรมในการใช้งานพื้นที่สาธารณะของคนในชุมชนและรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ชุมชน ดังรูปที่ 10 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะสำหรับชุมชนพาดสาย

7. ข้อเสนอแนะการพัฒนาพื้นที่สาธารณะในชุมชนเก่า:กรณีศึกษาชุมชนพาดสาย

รูปที่ 10 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะสำหรับชุมชนพาดสาย

โดยพบว่าปัจจัยทางด้านพฤติกรรมที่เกิดจากสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม ค่อนข้างส่งผลต่อลักษณะและการก่อรูปของพื้นที่สาธารณะในชุมชนเก่ามากกว่าปัจจัยทางด้านกายภาพ โดยเฉพาะชุมชนที่มีอัตลักษณ์ เช่นชุมชนชาวจีนย่านเยาวราช ที่คนส่วนใหญ่มีลักษณะเฉพาะร่วมกัน กล่าวคือ เป็นกลุ่มคนสูงอายุเพศชาย ที่มีความเชื่อและศรัทธาในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นำไปเชื่อมโยงกับการประสบความสำเร็จในการค้าขาย มีกิจกรรมที่ทำยามว่างคล้ายคลึงกัน มีรสนิยมในการแต่งกาย การรับประทานอาหาร การใช้ชีวิตประจำวัน เป็นไปในทางเดียวกัน ดังนั้น การที่จะหาแนวทางในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะในชุมชนที่มีลักษณะเช่นนี้ ควรคำนึงถึงพฤติกรรมของคนในชุมชนที่ส่งผลมาจากสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นหลัก เนื่องจากปัจจัยทางด้านกายภาพที่สามารถสร้างขึ้นมาจากแผนพัฒนาและการออกแบบในเชิงวิชาการอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการและพฤติกรรมในการใช้งานของคนในพื้นที่

References

- Altman, Irwin and Zube, H., Ervin, J. (1989). **Public Places and Spaces**. New York: Plenum Publishing, Inc..
- Ben, S.I. and Gaus, G. F. (1983). **Public and Private in Social Life**. London: Croom Helm.
- Carmona, M., Tiesdell, S., Heath, T. and Oc, T. (2010). **Public Place Urban Space**. Oxford: Architectural Press.
- Cheamvorasat, K. (2011). "anākhōt " chainā thā " thāmklāng krasāe thun chāo Yaowarāt thaonan thī rū" [China town future within capital flows, Only Yaowarat people know]. Matichon Newspaper (4 October 2011) : 20.
- Francis, M. (1989). **Control as a Dimension of Public Space Quality**. In Altman and E.H. Zube (Edited). **Public Places and Spaces**. New York : Plenum Press.
- Goodsell, C.T. (2003). **The Concept of Public Space and Its Democratic Manifestations**. *The American Review of Public Administration*. 33(4) (2003), 361-383
- Koonpon, S. (1998). "bot samruāt phūnthī sāthārāna" [Public space Survey]. *Political Science Journal* 20(3) (2541): 167-214.
- Lefebvre, H. (1992). **The Production of Space**. Oxford : John Wiley and Sons Ltd., 53.
- Madanipour, A. (1996). **Design of urban space: an inquiry into a socio-spatial process**. New York: Wiley, 4-5, 26.
- Vagale, U. (2004). **Bangalore-future Trends in Public Open Space Usage Case Study: Mahatma Gandhi Road, Bangalore**/ thesis (Master's thesis), Virginia Polytechnic Institute and State University, 8 .